

Iltatuulen viesti

Tuntuu kuin keskimitan ihmiselle ei mikään olisi sietämättömämpää kuin tunne siitä, ettei hän ole yhtä suuremman ryhmän kanssa.

Erich Fromm

"Minä en tiedä!" huusi Sally. "En tiedä enää, mihin uskoa."

Catherine Cavin

Demokratian kielenkäyttöön kuuluvat arvolausumat yksilöiden valinnan vapaudesta ja valinnan mahdollisuuksista. Nämä arvot ovat - ainakin paperilla - myös nykyisen yleisradiopolitiikkamme ohjenuoria. Periaatteessa on oikein ja hyväksyttävää suunnitella Yleisradion ja muiden tiedotusvälineiden toimintaa, tehtäviä ja päämääriä näistä arvolausumista käsin. Kuka ties ne joskus jopa saada paperilta toimintaan.

Kokonaan eri asia on, toimiiko yleisö, katsoja-, kuunteli- ja lukijakunta näiden arvojen viitoittamalla tavalla. Valitaanko esimerkiksi ohjelmia tietoisesti kuunneltavaksi ja katsottavaksi vai joudutaanko niitä seuraamaan sattumalta, kun vastaanotin sattuu olemaan auki? Tai luetaanko lehti uutinen siksi, että otsikko ilmoittaa sen lukijaa kiinnostavaksi, vai siksi, että se sattuu olemaan sivulla siinä kohdassa, mihin silmä yleensä ensiksi osuu?

Sanalla sanoen käyttäkö yleisö hyväkseen valinnan vapautaan ja valinnan mahdollisuuksiaan valiten kulloinkin sitä, mikä vastaa senhetkisiä tarpeita ja hyläten sen, mikä on tarpeetonta?

Valitettavasti tähän on nykyisten tutkimusten nojalla vastattava kielteisesti - ainakin mitä tulee *sisällölliseen valintaan*. Siitä ei juuri voida puhua kun tiedetään, että esimerkiksi radiota kuunnellaan kun on aikaa, tulipa sieltä sitten melkein mitä tahansa. Tai kun tiedetään, että televisiota katsellaan sen kanavan ohjelmia, mikä milloinkin sattuu olemaan auki. Amerikkalainen tiedotustutkija Hadley Cantril ja hänen kollegansa havaitsivat tutkiessaan vuosisatamme ehkä kuuluisimman radiolähetyksen, Orson Wellesin "Maailmojen

sodan" aiheuttaman paniikin syitä, että vain 10 % heidän vastaajistaan oli tietoisesti valinnut tämän ohjelman kuunneltavakseen. Lopuilla (90 %!) radio oli *pelkästään sattunut olemaan auki* tällä kanavalla tähän aikaan (tai sitten he olivat kääntäneet tämän kanavan kuultuaan naapureiltaan, että jotain käsittämätöntä oli tapahtumassa).

Luonnollisesti voidaan väittää, etteivät nämä tulokset kumoakaan käsitystä sisällöllisestä valinnasta. Voidaan esimerkiksi väittää, että ihmiset ovat kaikkiruokaisia, että he siis ovat kiinnostuneita monenlaisista ohjelmista. Mitäpä silloin olisi väliä sillä, mitä vastaanottimesta milloinkin tulee. Tai voidaan väittää, että ihmiset käyttäisivät välineitään sisältövaraisemmin, jos tietäisivät ennakolta enemmän niiden sisällöstä. Nämä molemmat väitteet saattavat hyvinkin pitää paikkansa.

Voidaan myös väittää, ettei vastaanottimen auki oleminen sinänsä merkitse, että sitä kuunneltaisiin tai katseltaisiin. Saattaahan olla, että esimerkiksi radio toimii pelkkänä äänikulissina ilman että kuuntelija tietoisesti syventyisi siihen, mitä sieltä sattuu milloinkin tulemaan. Jos tulee jotain kiinnostavaa, korvat terotetaan, mutta milloin ei tule mitään tällaista, korvia lepuutetaan pelkästään tuttujen äänien virrassa. Valitaankin siis korvien terävyyttä säätelemällä.

Tarkastellessani seuraavassa valikoimattomuuden syitä paneudun ensinnä tähän väitteeseen. Toiseksi tarkastelen eräitä tiedon tarjonnan teknisiä ongelmia ja niiden mahdollisia yhteyksiä valikoimattomaan käyttäytymiseen.

Suunnittelijat ja tutkijat eivät ole monesti selvittäneet itselleen kyllin tarkasti sitä, mitä tiedotusvälineet lopulta-kin ihmisille merkitsevät. Jo puhuminen *tiedotusvälineistä* kääntää ajatuksiimme kuvan rationaalisesta tapahtumasta, missä kommunikaattori lähettää tietoa ja vastaanottaja ottaa siitä vastaan. Voimme piirtää kauniin kaavakuvan, missä yksi laatikko tarkoittaa kommunikaattoria, toinen laatikko välinettä, kolmas tiedotetta ja neljäs vastaanottajaa, ja sommitella näiden väliin nuolet, jotka kuvaavat tiedon siirtymistä. Mutta loppujen lopuksi, siirtävätkö nuo nuolet vain ja pelkästään tietoa, tietoa ja jotain muuta vai vain ja pelkästään jotain muuta?

Kuvitelkaamme kahden kumppanuksen tapaamista. Siinä vaihdetaan tervehdyksiä, ihmetellään säätilannetta, kysellään perheen voinnit, kerrotaan viimeiset juorut ja käsitellään tapahtumat, jotka itsekullekin ovat sattuneet sitten viime näkemän. Tämähän on kommunikaatiota, jossa toinen kumppani lähettää tietoa ja toinen vastaanottaa sitä. Kuitenkin koko juttu on aivan muuta kuin pelkkää tiedotusta ja sen vastaanottamista. Se on kontakti, yhteyden solmiminen, missä varsinainen kommunikaatio, puheen sisältö, on perin vähämerkityksellistä. Kommunikaation sisältö ei siis yhteyden kannalta ole monastikaan

oleellista.

Seuraavassa pyrin osaksi spekuloiden, osaksi eräisiin tutkimustuloksiin nojautuen perustelemaan kantaani siitä, että ihmisten tiedotusvälineikäyttäytyminen monasti on luonteeltaan samantapaista yhteyden solmimista ja yhteydessä pysymistä.

"Rationaalisuuden harha" näkyy esimerkiksi siinä, että tiedotusväline leimataan monasti sen mukaan, mitä tavaraa se sisältää. Puhutaan televisiosta "viihdevälineenä", koska niin sanottu "viihde" on voimakkaasti esillä television ohjelmaprofiilissa. Samoin sanomalehteä pidetään "uutisvälineenä", koska melkein jokainen sanomalehden juttu on tavalla tai toisella "uutinen". Tästä leimaamisesta seuraa kaksi harhaa. Ensinnäkin välineiden luonnetta tai olemusta ja monasti myös yksilöiden reaktioita välineisiin selitetään näistä "mielikuvista" käsin - ja jopa joskus välineiden tehtävät ja päämäärät asetetaan näiden mielikuvien mukaisiksi. Toiseksi ihmisten oletetaan vastaanottavan välineen sisältöä sellaisena, miksi tuo mielikuva sen määrittelee.

Käsitys sanomalehdestä "puhtaana uutisvälineenä" on osoitettu yksipuoliseksi jo Bernard Berelsonin klassisessa tutkimuksessa vuoden 1945 New Yorkin sanomalehtilakosta. Tutkimuksen tuloksia kärjistäen sanomalehden "tehtävä" on yksin säännöllinen ilmestyminen, *säännöllinen yhteyden solmiminen yksilön ja häntä ympäröivän maailman välille*. Sisältö, uutiset sinänsä, eivät tällöin ole oleellisia nimenomaan tapahtumista kertojina, tietojen tuojina, vaan juuri tämän yhteyden välittäjinä. Sanomalehti on siis tärkeä paitsi nivaskana eri uutisia myös käsin kosketeltavana ja nenin haisteltavana viestinä siitä, että maailma toimii (vaikkakin kitisten), että painokoneet pyörivät ja että lehden lukija kuuluu osallisena tähän kaikkeen.

Samaa osoittavat Tampereen Yliopiston Tutkimuslaitoksessa tehdyt lakkotutkimukset. Kuvaruudun pimeneminen (Yleisradion teknisten toimihenkilöiden lakon aikana huhtikuussa 1966, jolloin radio puolitehoisesti toimi) ja sanomalehtien puuttuminen (kirjapainoalan lakon aikana maaliskuussa 1967) häiritsivät tai haittasivat eniten niitä ihmisiä, jotka käyttivät runsaasti jäljellä olevia päivittäisiä välineitä (siis radiota ja sanomalehteä ensimmäisessä, radiota ja televisiota toisessa lakkossa). Luonnollisesti luulimme tämän johtuvan päivittäisten välineiden uutissisällön korvaamattomuudesta. Tuntui jotenkin itsestään selvältä, että erityisesti sanomalehtien puuttuminen olisi haitannut uutishakuisia ihmisiä, koska televisio ja radio eivät pysty yhtä laajamittaiseen uutisten välittämiseen. Näin ei kuitenkaan ollut. *Näet uutisista kiinnostuneet suhtautuivat molempiin lakkoihin tyynemmin kuin uutisista kiinnostumattomat*.

Toinenkin tulos osoittaa "välinemielikuvat" ja rationaalisen käyttäytymisen harhoiksi. Oletimme näet, että viihdehakuiset ihmiset häiriintyisivät kuvaruudun pimenemisestä (sano-

taanhan televisiota "viihdevälineeksi"), mutta eivät sanomalehtien puuttumisesta. Toisin kuitenkin kävi. *Viihdehakuiset ihmiset ärtyivät molemmista lakoista enemmän kuin viihteestä kiinnostumattomat, ts. myös sanomalehden ("uutisvälineen") puuttumisesta*.

Nämä tulokset osoittavat, että ainakin osalle ihmisistä tiedotusvälineiden toimiminen sinänsä - riippumatta siitä, mitä ne sisältävät - on tärkeätä. Mutkan kautta suoraan tämä tukee käsitystä tavallisen jäppisen välineikäyttäytymisen valikoimattomuudesta. Mutta se tähdentää ennen kaikkea sitä, että tavalla tai toisella jokainen tiedotusväline on yhdysside, kontakti, yhteys sinänsä, siitä riippumatta, mitä se sisältää. Käyttääkseni tuttua iskulausetta "siellä on aina ystävää". Välittäessään uutisia, tietoja, viihdettä tiedotusvälineet itse asiassa solmivat kontakteja vastaanottajiinsa, ja nämä kontaktit ovat enemmän kuin pelkät uutiset, tiedot tai viihdyttävät asiat sinänsä.

Kärjistäen: tiedotusvälineet ovat aistiemme pidentymiä. Jos silmämme soaistaan, olemme turvattomia niin kauan kunnes osaamme määritellä maailmamme uudestaan, niillä aisteilla, jotka meillä vielä ovat. Kun kuvaruutemme välähtää ja samuu, tunnemme ehkä jotain samaa. Yhteytemme on katkennut. Tuntemme (ainakin hetkellisesti) itsemme turvattomaksi.

Otan nyt tarkemmin esille tuon aikaisemmin vilauttamani Cantrilin tutkimuksen Orson Wellesin "Maailmojen sodan" radioinnin aiheuttaman paniikin syistä. Tämän kuunnelman juonenä oli marsilaisten hyökkäys maahan ja maata uhkaava tuho ja hävitys. Kuunnelma oli tekniseltä toteutukseltaan hyvin radionomainen ja "uutismainen"; se alkoi rauhallisella musiikkituokiolla (Ramon Raquello ja hänen orkesterinsa esittävät musiikkia New Yorkin Park Plaza -hotellin Meridian Roomista), joka yhtäkkiä katkesi "erikoisuutislähetykseen" (jokin profa jossain havaintoasemalla oli havainnut Marsin pinnalla räjähdyksiä ja kaasumaisia muodostelmia kiitämässä kohti maata). Mainittakoon, että lähetysten alussa sen tähdennettiin olevan kuunnelma. Siitä huolimatta monet ihmiset käsittivät sen todelliseksi uutislähetykseksi, käsittivät sen tosiasiksi ja reagoivat itsesäilytysvaistonsa hälyttäminä kaikin mahdollisin keinoin.

Tyypillinen kuuntelulaite oli ehkä seuraavan kaltainen: Radio sattuu olemaan auki tällä kanavalla tähän aikaan, ehkä siksi, että sieltä todella kuunneltaisiin jotain (ei ohjelmaa "Orson Welles and Mercury Theatre on the Air" vaan nimenomaan jotain) tai ehkä siksi, että saataisiin lepuuttaa korvia tussa äänien virrassa, että oltaisiin yhteydessä päivittäiseen osaan äänitaustasta. Yhtäkkiä yhteys häiriintyy, kuullaan, että jotain käsittämätöntä, uhkaavaa on tapahtumassa (tietenkin alussa ollut tähdennys on livahtanut ohi korvien). Jokin (nimeltään aivan posketon) uutistoimisto lähettää erikoisuuti-

siaan, joissa kerrotaan, että maata uhkaa hirvittävä vaara. Korvat herkistetään, kuullaan professorin tittelillä auktorisoitujen henkilöiden haastatteluja, ja vakuutetaan että tilanne on tosi. Yhteys tuohon tuttuun ja turvalliseen maailmaan on katkennut, äänetkin ovat kovia ja täynnä pelkoa. Aivan yhtäkkiä kuuntelija on viskattu pois turvallisesta olotilasta, jossa hän uinui kuin äidin kohdussa, yhteydestä, missä kaikki oli vakiintunutta ja varmaa, heitetty uuteen tilanteeseen, jota sävyttävät uhka ja epävarmuus.

Tietenkin monet reagoivat tilanteeseen järkevästi, vakuutuivat jo siinä vaiheessa kun hirviöt alkoivat ryömiä esiin säiliöistään, että koko juttu oli aivan liian mielikuviuksellinen ollakseen totta, tai yrittivät varmistautua asian todenperäisyydestä soittamalla esimerkiksi poliisille. Mutta monet reagoivat myös järjettömästi. Monet uskoivat tuohon tapahtumaan siltä istumaltaan, edes yrittämättäkään varmistautua sen todenperäisyydestä. Useat taas yrittivät varmistautua asiasta epärationaalisin keinoin, soittamalla tuttavilleen tai naapureilleen. Nimenomaan tämä reaktiotapa kuvastaa yhteyden hakua. Kun tavanomainen yhteys on katkennut, se korvataan muulla, kovan, repivän ja pelkkää tapahtumaa kertovan äänen sijaan on saatava toinen, pehmeämpi, rakentavampi, tulkitsevämpi, joka selittäisi, mistä on kysymys.

Television tai radion avaaminen tai sanomalehden leväyttämisen auki merkitsee useinkin siis yhteyteen asettumista, kontaktin solmimista. Tämä yhteyden käsite ei tässä ole yksiselitteinen. En tarkoita tällä yhteydellä pelkästään sitä, että "katsoessani televisiota sormeni ovat maailman tapahtumien valtimolla", mikä sekin on tärkeätä. Tarkoitan sillä ennen muuta yhteyttä tuohon havaintotaustaan, jonka eri välineet tarjoavat, yhteyttä välineen, tekniikan, äänen, kuvan, painomusteen ja myös sisällön, asian muodostamaan kokonaisuuteen, mikä useinkin varmistaa meille sen, että systeemimme ovat tai ainakin näyttävät olevan entisellään. Artikkelissaan "The Ludenic Theory of Newsreading" väittää William Stephenson, että lukiessaan uutisia ihmiset pyrkivät kertaamaan aikaisempia kokemuksiaan ja elämyksiään. Kääntäkseni tämän lauseen tähän sopivaksi väittäisin, että ihmiset pyrkivät säilyttämään keran solmimansa yhteyden muuttumattomana.

On tärkeätä huomata, että jo yksin radion totuttu kaiunta tai television tuttu maaginen sinertävä valo ovat osa tätä yhteyttä. Myös se, että totutut (tai totutunnäköiset tai -ääniset) henkilöt värähtelevät olohuoneeseemme, on osa tätä yhteyttä. Osa tätä yhteyttä on se, että löydämme sanomalehden pääkirjoitukset, kuulutukset, kuolinilmoitukset ja sarjakuvat aina totutuilta paikoiltaan.

Näistä lauseista on kukonaskel käsitteeseen käyttäytymisritualismi. Valikoimattomuus saattaa olla oire juuri tästä ritualismista. Tietenkin voi olla myös niin, että ohjelmat

tai uutiset sinänsä eivät kiihoita valitsemaan, ne saattavat olla liian samanlaisia, ne eivät anna häiritseviä impulsseja, ne eivät tylysti torju luotaan, jolloin kaiken voi todellakin katsoa, kuulla tai lukea. Toisaalta saattaa olla myös niin, että joillekin ihmisille kommunikaation varsinainen päämäärä, saada ihmiset tietämään ja ymmärtämään maailmansa asioita, on himmentynyt, menettänyt merkitystään, mutta muodot ovat jääneet jäljelle. Nämä ulkoiset muodot ja tilannekäyttäytyminen muodostavat varsinaisen tapahtuman, ja itse se, minkä pitäisi panna liikettä noihin pieniin harmaisiin soluihin, voidaan nielaista sellaisenaan, siinä ohessa, haltioituneen väinpitämättömästi.

Kommunikaation päämäärän himmentymistä kuvastavat muutamat tutkimukset. Esimerkiksi Berelsonin aiemmin mainitun tutkimuksen tärkeimpiä tuloksia oli se, että vaikka ihmiset yleensä väittivät kaipaavansa sanomalehtiä uutisten vuoksi, vain noin puolet vastaajista kykeni nimeämään *jonkin konkreettisen uutistapahtuman, josta olisi kaivannut tietoa*. Moni siis kaipaava jotenkin diffuusisti uutisia, ylimalkaan vain uutisia - tai ylimalkaan vain yhteyttä, kuten olen tähdentänyt. Mutta tämä tulos viittaa myös toisaalle, nimittäin siihen, että monilta ihmisiltä puuttuu sellaisia tiedollisia mittapuita, joiden nojalla määritellä, mikä tapahtuma on itselle tärkeä, mikä ei.

Otan toisen esimerkin Cantrilin tutkimuksesta. Hän havaitsi, että paljon koulutusta saaneet ihmiset tunnistivat Orson Wellesin lähetyksen kuunnelmaksi viimeistään silloin kuin hirviöt alkoivat ryömiä esiin säiliöistään. Heidän tiedollisten mittapuitensa mukaan tämä oli liian fantastista ollakseen totta. Mutta informaation ja muodollisen kasvatuksen puute oli jättänyt monet ihmiset vaille tällaisia mittapuita. Monet edeltäneet tapahtumat (lamakausi ja työttömyys) olivat olleet heille kuin jonkin mystisen pahan voiman toteutumia, joiden kurimuksessa yksilö oli voimaton. Niinpä hirviöiden valloitusretki sopi hyvin heidän kuvitelmiinsa arvaamattomasta maailmasta.

Pari sitaattia Cantrilin haastatteleminen henkilöiden vastauksista kuvaa epävarman maailman kokemista: "Me elämme hämmentävässä maailmassa, missä mitä tahansa voi tapahtua. Me kuulemme niin paljon uutisia joka päivä - ja monet niistä asioista, joita kuulemme, ovat uskomattomia. Niin kuin tällaiset, että 600 lasta paloi yhtäkkiä koulutalonsa mukana tai että monet ihmiset heitetään ulos työpaikoistaan." Ja toinen vastaus: "Siitä ajasta kun isoisäni eli on tapahtunut niin paljon ja niin nopeasti, että ei voi toivoakaan tietävänsä, mitä nyt saattaa tapahtua."

Teoksessaan "Vaarallinen vapaus" Erich Fromm sivuaa tätä samaa ongelmaa: "Suuret kaupungit, joihin yksilö häviää, vuorenkorkuiset rakennukset, radion ja muiden laitteiden jatkuva

akustinen pommitus, kehittyvän tietoliikenteen välittämien tapahtumien paljous, jonka takia ei enää ehditä ratkaista mikä on tärkeää - nämä ja monet muut yksityiskohdat ilmentävät olosuhteita, joissa yksilö on joutunut vastakkain mittasuhteitten kanssa joihin verrattuna hän itse on pieni ja joutava hiukkanen." Tuo akustinen pommitus - samoin kuin painokoneidenkin pommitus - ei monasti pysty varustamaan ihmisiä sellaisilla mittapuilla, joita käyttäen voisi punnita pommittavia asioita. Siihen ei ole tilaa. Asioita on liian paljon.

Tämä mittapuiden, tulkintataustojen, mielekkäiden yhteyksien puute asioiden väliltä on omiaan himmentämään kommunikaation päämäärää. Ihminen on itse asiassa aika epätoivoisessa tilanteessa; tavalla taikka toisella hänen olisi kyettävä nousemaan tapahtumien yläpuolelle, saatava ne järjestetyksi jonkinlaiseksi mielekkääksi kuvaksi maailmasta, mutta samaan aikaan tapahtumat pakenevat häntä - hän on aina myöhässä. Hän saattaa reagoida tähän kasaamalla nämä oudot asiat lokeroon "tunte mattomia asioita" tai "käsittämättömiä asioita", ja juuri tällöin kommunikaatio käy hänelle tarkoituksettomaksi tai mikä vielä pahempaa mielettömäksi.

Järkiperäinen käyttäytyminen tiedon valinnassa edellyttää luonnollisesti, että osaamme arvioida noiden tietojen merkityksen itsellemme. Mutta nykyisin usein toistuva tilanne on se, että saamme otsikkomaisen, signaalinomaisen tiedon jostain tapahtumasta, mutta emme saa tietää, miksi se on tapahtunut ja mitä siitä seuraa. Kommunikaatio on yksipuolistunut pelkäksi tietopommitukseksi, johon tulkitsevat kehukset on noudettava jostain ilmoista jollain simsalabim-konstilla. Tämä juuri voi johtaa ritualistiseen käyttäytymiseen, missä yhteyden saavuttamisen ja siinä olemisen muodot merkitsevät enemmän kuin itse tiedot, jotka tulkitsevien kehysten puutteessa jäävät irrallisiksi, tarkoituksettomiksi.

Nämä tässä esittämäni pohdiskelut eivät luonnollisestikaan kata kokonaisuudessaan ongelmavyöhytää valikoimaton tiedotusvälinekäyttäytyminen. Eikä voida väittää, että lähimainkaan kaikki ihmiset käyttäytyisivät valikoimattomasti, ritualistisesti tai miksi tätä käyttäytymistä haluaa haluttaneenkin kutsua - monet valitsevat ohjelmia, uutisia ja ylimalkaan tietoa aktiivisesti ja rationaalisesti, monet suhtautuvat välineisiin nimenomaan *tiedotusvälineinä*, eivät yhdysvälineinä. Monet osaavat paikata nuo tiedotuksen aukot, osaavat tulkita tapahtumia ja liittää ne yhdeksi kokonaisuudeksi joko nojautuen aikaisempaan tietämykseensä tai omiin kokemuksiinsa.

Vieraantuminen kommunikaation päämäärästä on luonnollisestikin vain yksi syy epärationaaliseen tiedotusvälinekäyttäytymiseen, joskin epäilemättä tärkeä sellainen. Nykyisin maailmasta tiedetään enemmän kuin koskaan ennen, mutta samalla myös tarve tietää maailmasta enemmän on suurempi kuin koskaan

ennen. Amerikkalainen Lester Markel on kiinnittänyt huomionsa julkisen mielipiteen tiedolliseen hataruuteen ja television merkitykseen tässä asiassa artikkelissaan "A Program for Public-TV" The New York Times Magazinen maaliskuun numerossa 1967. Hänen mukaansa paremmin informoidun julkisen mielipiteen tarve vaatii televisiota kiinnittämään yhä enemmän huomiotaan julkisiin asioihin "lisäämällä uutislähetystiä, uutisdokumentteja (uutisten taustojen laajennettuja raportteja) sekä keskusteluja ajankohtaisista asioista". Pelkästään uutislähetystiin uhratun ajan lisääminen ei kuitenkaan ole riittävää, huomiota on kiinnitettävä myös uutisten sisältöön. Tapahtumien tulkinnan puute on paha virhe ja siitä Markel esittää kaksi esimerkkiä:

"Kommentaattori kertoo, että Pohjois-Vietnamin pommitukset on jälleen aloitettu. Mutta hän ei kerro katsojille, miksi ne on aloitettu uudelleen eikä sitä, miten Hanoi todennäköisesti tulee siihen vastaamaan eikä myöskään sitä, minkä vaikutuksen Washington luulee tällä teolla olevan koko sodan ja rauhan kysymykseen. Tai kommentaattori kertoo, että CIA on salaisesti avustanut NSA:ia eli kansallista ylioppilasjärjestöä. Mutta hän ei kerro, miten CIA toimii, miten paljon sen toimintaa on tutkittu eikä sitä, miten demokratia voi kietoutua salaisiin operaatioihin." Markel painottaakin erityisesti juuri tätä asioiden ja tapahtumien tulkintaa. Hänen mukaansa uutiset tulisi käsittää termin laajimmassa mielessä, siten että ne "sisältäisivät ajan tärkeät virtaukset yhtä lailla kuin yksittäiset tapahtumat, uutiset saavutuksista yhtä hyvin kuin uutiset onnettomuuksista, tiedot yhteiskunnan kehityksestä yhtä lailla kuin 'surapiiriuutiset'. On pidettävä aina mielessä, että enää ei ole sellaisia kuin paikallisia uutisia; se mitä Hanoissa tapahtuu vaikuttaa Hobokenissa; Ranskan Pariisissa sattunut tapahtuma kaikuu myös Illinoisin Pariisissa."

Epävarmuutta, pelkoa ja vieraantuneisuutta voidaan lievittää ja sitä on lievitetävä. Seuraavat Markelin sanat pitävät täysin varmasti paikkansa myös meillä: "Television yksi suuri puute on uutisten tehokas esittäminen. Jotta kykenisimme käsittelemään maailman - luultavasti useampien maailmojen - polttavia ongelmia tulevaisuudessa, tuo puute on korjattava.

Artikkeli julkaistu alunperin kokoomateoksessa *Sivuväinä. Viestinnästä ja sen välineistä*. Helsinki, Otava, 1967, s. 23-35.